

Sabima kartleggingsnotat 26-2025

Kartlegging av apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge 2025

Av Håkon Gregersen

Kartlegging av apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge 2025

Sammendrag

Det ble i 2025 undersøkt 20 lokaliteter for apollosommerfugl. Ti av disse var kjente referanselokaliteter, hvor seks fortsatt viste aktivitet. Av de øvrige ti ble tre nye lokaliteter funnet i Notodden kommune. Den eneste gjenværende lokaliteten i Jotunheimen viste også høy aktivitet. Registreringssesongen var krevende på grunn av svært tidlig klekking og en rask, tørr sommer, og det generelle aktivitetsnivået virket lavere enn erfaringene fra de siste ti årene. Årets sesong ga den tidligste registreringen i Norge noensinne, 15. mai, noe som ikke anses som positivt. Flere lokaliteter uten funn hadde likevel gode leveområder og bør undersøkes igjen. Funnene i Notodden viser hvor avgjørende timing er, ettersom disse områdene har vært fulgt i seks år tidligere uten påvisning.

For mnemosynesommerfugl ble det funnet hele fire nye leveområder. Flere av lokalitetene uten registrerte funn vurderes som svært lovende og bør prioriteres for videre undersøkelser. Sesongen var uvanlig tidlig og kort, med en intensiv flyveperiode som trolig gjorde at også høyereliggende områder ble raskt ferdige.

Emneord: Apollosommerfugl, mnemosynesommerfugl, kalktørreng, rasmark, raseng

Innhold

Kartlegging av apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge 2025	1
Kartlegging av apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge 2025	1
Sammendrag	2
Innledning	4
Metode	8
Feltobservasjoner 2025	9
Apollosommerfugl	9
Lom kommune	9
Nord-Fron kommune	10
Vågå og Skjåk kommuner	13
Seljord kommune	13
Notodden kommune	18
Hjartdal kommune	19
Nore og Uvdal kommune	19
Bø kommune	19
Mnemosynesommerfugl	20
Luster kommune	20
Sunndal kommune	23
Molde kommune (Eikesdalen)	24
Tokke kommune	25
Oppsummering registreringer 2025	27
Litteratur- tidligere utredningsarbeid	28

Innledning

Basert på frivillig, ideell innsats – med reisestøtte fra SABIMA – har de siste årenes kartlegging av apollo- og mnemosynesommerfugl gitt mye ny kunnskap om artenes leveområder. Medieoppmerksomhet og økt fokus på artene har skapt stor interesse og positiv vilje til kartlegging. Samtidig har den økte oppmerksomheten gjort informasjon om hittil ukjente lokaliteter lettere tilgjengelig – noe som dessverre også kan utnyttes av faunakriminelle. Så sent som sist sommer ble det avdekket lyssky aktivitet i Jotunheimen. Erfaringene viser at sårbare og isolerte bestander raskt kan kollapse dersom flere negative påvirkninger opptrer samtidig.

For apollosommerfuglen er det dokumentert en tydelig tilbakegang, særlig i form av innskrenkede leveområder. Menneskelig påvirkning gjennom endret beitebruk, skogbruk og faunakriminalitet er sentrale årsaker. I tillegg kommer stadig større klimatiske ytterpunkter, med økende hyppighet av ekstreme værforhold.

Heldigvis viser nyere undersøkelser at begge artene – som har status på Norsk rødliste – finnes på flere lokaliteter enn tidligere kjent. Dette understreker hvor begrenset vår kunnskap har vært. Mange av disse lokalitetene er imidlertid skjøre og kan raskt miste sin verdi som leveområde. Den offentlige fokuseringen på gjengroing og endret beitebruk som hovedårsaker til nedgangen er trolig overdrevet. Mer alvorlig synes effekten av **overbeite** og **hogst** i eksisterende primærhabitater å være. Rasmark og kalkrike flater i skog er særlig viktige for begge arter.

Apollobestandene – som den kjente bestanden i Jotunheimen – har skrumpet inn til svært små områder. Flere bestander bør støttes gjennom tiltak i nærliggende, egnede lokaliteter. **Habitatforbedring** og eventuell **reintroduksjon** til tidligere leveområder bør prioriteres. Tiltak for gjenetablering av utdødde delbestander, ved hjelp av egg eller eggleggende individer fra sterke kildepopulasjoner, anbefales. En **handlingsplan for den historiske Jotunheimen-bestanden** haster. Det samme gjelder tiltak for beskyttelse av kildepopulasjonene i Numedal og Hallingdal.

For mnemosynesommerfuglen viser flere undersøkte bestander tydelige tegn til **overbeite fra sau**. Et moderat beitetrykk kan være gunstig, men for mye ødelegger leved grunnlaget og reduserer bestandspotensialet. Det er nå på høy tid å utarbeide **lokale forvaltningsplaner** for flere av de sentrale kildepopulasjonene.

Telemark peker seg ut som et viktig kjerneområde for apollosommerfuglen, med mange dalstrøk preget av sørvendte, kalkrike berg som arten foretrekker. Viktige bestander finnes også i tidligere Buskerud, særlig i Nore & Uvdal og Hallingdal.

Mange steder i dette området er imidlertid arten ikke gjenfunnet etter registreringene fram til 1990. I Gudbrandsdalen er den de siste årene kun registrert ved Fron, mens den i Jotunheimen nå bare finnes ved Gjende etter gjentatte undersøkelser av tidligere kjente lokaliteter.

Figur 1 Oversikt over registreringer (røde og lyserøde prikker) av apollosommerfugl i Norge (Artskart.no).

Mnemosynesommerfuglen er vurdert som **nær truet (NT)** på Norsk rødliste for arter 2015, og er i Norge foreslått som **prioritert art** etter naturmangfoldloven. I europeisk sammenheng er arten truet eller i tilbakegang i store deler av utbredelsesområdet, og den er oppført på **Appendiks II** i Bernkonvensjonen om vern av ville dyr og planter i Europa. I Norden finnes arten også i Finland og

Sverige, men også her er den i tilbakegang. Nærmeste bestander finner vi i Skåne, dernest i Uppland og Västernorrland.

I Norge har mnemosynesommerfuglen hovedutbredelse på **Vestlandet**, der seks områder peker seg ut som atskilte populasjoner:

- Sunndalen (Sunndal kommune)
- Eikesdalen (Neset kommune)
- Tafjord (Norddal kommune)
- Geirangerfjorden (Stranda kommune)
- Fortundalen og Eldredalen (Luster kommune)
- Flåm, Undredalen og Gudvangen (Aurland kommune)

I Sabima-støttede undersøkelser er det også funnet viktige leveområder i **Smørkleppdalen og ved Arabygdi i Vinje kommune (Telemark)**.

Figur 2. Mnemosynesommerfugl slurper i seg nektar fra en storknebb i Bergdalen i Luster.

Figur 3. Oversikt over tidligere registreringer (røde og lyserøde prikker) av mnemosynesommerfugl i Norge (Artskart.no).

På bakgrunn av dagens kunnskapsgrunnlag har Norge trolig de største nordiske bestandene av mnemosynesommerfugl på Vestlandet. Samtidig finnes store fjellområder i Sør-Norge – særlig i Telemark, Buskerud og Oppland – med potensielt egnede leveområder. Arten foretrekker, som apollosommerfuglen, **sørvendte rasmarker med frodige gressenger** og forekomst av **lærkespore**.

Dette notatet er ment som en **feltrapport** basert på en innsats som er frivillig, og mer rasjonalisert enn en tilsvarende lønnet arbeid for å løse forvaltningsbehovet. Det er et klart behov for tiltak som kan forbedre leveområdene for både apollo- og mnemosynesommerfugl. Videre arbeid bør konkretiseres i en **lokalitetsbasert handlingsplan**.

Metode

Kartlegging av aktivitet på kjente og potensielle leveområder for mnemosyne- og apollosommerfugl er gjennomført ved befaring under gode værforhold – varmt og solrikt vær er avgjørende, da artene er avhengige av ekstern varme for å kunne fly effektivt.

Mulige lokaliteter ble først valgt ut ved hjelp av kart og ortofoto, med særlig vekt på **sørvendte skråninger og brattbakker**. Videre ble områdene vurdert gjennom oversiktsbefaring. Viktige kriterier for utvelgelse var **geologi (gjerne kalkbergarter)**, **planteliv (floristikk)** og **topografi**. Områder med høy variasjon, inkludert sørvendte berg med lokal «paraboleffekt», rasmare med rike nektarenger, berghyller, ur med **lerkespore (for mnemosyne)** og **sedum-arter (for apollo)**, samt nektarrike planter, ble prioritert. Sørvendte brattbakker i tilknytning til kultur- eller naturbeite og hogstflater ble også vurdert som aktuelle.

For apollosommerfugl ble blant annet **Gjendetunga (Lom)** og **Heggeneset og Laupenuten (Seljord)** brukt som aktivitetsreferanser. For mnemosynesommerfugl ble **Egg-Spekla (Luster)**, **Eikesdalen (Molde)** og **Sunndalen (Sunndalen)** brukt som referanseområder.

Det ble brukt mye tid på observasjon fra avstand med teleskop og håndkikkert. Sommerfuglene er relativt lette å oppdage, særlig tidlig i sesongen når de er tallrike og viser aktiv kurtiseatferd. Under feltarbeidet ble det brukt **Swarovski ATM 80 HD** teleskop og **Zeiss BT 40** håndkikkert.

Figur 4. Teleskop er brukt for å observere sommerfugl på langt hold der fremkommeligheten er begrenset (foto: Håkon Gregersen).

Feltobservasjoner 2025

Apollosommerfugl

Lom kommune

Bukkelægeret

UTM 32 V 473814 6814114

Dato: 14.08.2025

Funn: 0 individer

Notat: Sjekket hele hellingen fra Gjendebu til Bukkelægeret punktvis uten observasjon av apollosommerfugl. En notis er at flyveaktiviteten sank betydelig allerede kl 11:30 ved Gjendetunga. Også her var vegetasjonen stort sett avblomstret med tilsynelatende lite tilbud av nektar. Medobservator var Sivert Utsigt Gregersen.

Gjendetunga

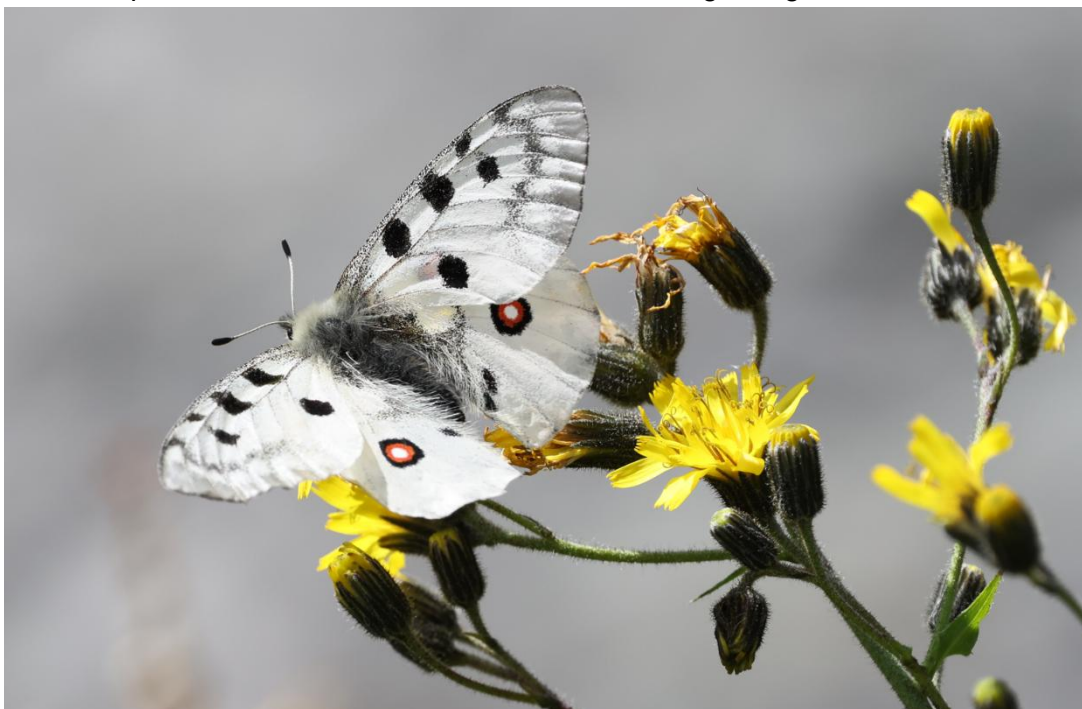
GEO 61.438044011592865 8.45316200517118

Dato: 14.08.2025

Funn: 5 individ (maks 5 observert simultant)

Notat: Perfekte forhold for en fin dag på vingene. Observerte de første individene med kikkert fra dalbunnen med den første varmen, kl 10. Fremme på rastungene 10:30, og det var da god aktivitet. Så apollosommer fugl kontinuerlig frem til 11:30, da aktiviteten sank brått, til tross for fortsatt strålende vær. Det var svært begrenset med nektarblomster, ettersom mye av rasengene hadde tørket opp og blomstene avblomstret. Spredte tistel og gulris var tilgjengelig. Det ble observert fem individer simultant på det meste. Medobservator var Sivert Utsigt Gregersen.

Figur 5. Tørst fjellapallo vrir ut litt nektar fra de tørrsvidde fjellengene på Gjendetunga.

Nord-Fron kommune

Oskampen

GEO 61.432512709870934 9.140502456575632

Dato: 11.06.2025

Funn: 0

Notat: Befaring av potensielt funksjonsområde for apollosommerfugl. Skredtunge med til dels kalkkrevende flora (brudespore, skåresildre, mogop, fleckmure), og vertsplanten rosenrot. Det ble ikke registrert larver av apollosommerfugl, men lokaliteten kan definitivt være en del av artens historiske utbredelse. Kveldsbefaring, i sol, men noe kjølig 5- 8 grader Celsius. Ringtrost hekker i brattura her.

Figur 6. Mogop avslører kalkinnhold i bakken her foran Oskampen i bakgrunnen.

Figur 7. Sikker forekomst av vertsplanten rosenrot i sørhellingen på Oskampen, i bakgrunnen ses Heimdalsvannet med tidligere registrerte leveområder ved Osbue i midten av bildet.

Solbrålia NR- Stordalsberget

GEO 61.58712730742991 9.817271986976266

Dato: 11.06.2025

Funn: 3

Notat: Var innom denne lokaliteten som aktivitetsreferanse. God driv i SNO som jobber med å skjømte verneformålet her, med tynning og lysåpning av engarealet. Hele 29 grader varmt, noe som motiverte apollosommerfugler på vingene her. Så på det meste 3 individer på vingene simultant, og med høy observasjonsfrekvens. Sannsynligvis 5- 10 apollosommerfugl på vingene her ved befaringen.

Vågå og Skjåk kommuner

Finndalen

GEO 61.937999641522765 8.773965183645487

Dato: 13.06.2025

Funn: 0

Notat: Sjekket ut aktuelle sørvendte rasområder i Finndalen. Selv de to mest aktuelle rasområdene var lite aktuelle leveområder for apollosommerfugl, og ansees som uegnet for arten. Sol og lite vind ved befarng. Omlag 16 grader Celsius.

Seljord kommune

Haugen (Århus–Vinkelen–Skytebane)

UTM 32 V 478508 6600433

Dato: 19.06.2025

Funn: 0

Notat: Spredte kalkflater her, blant annet på skytebanen. Stor tetthet av smørbukk. Aktuelle funksjonsområder for apollosommerfugl i sørvendte kalkfelter i lia her, bør følges opp videre.

Figur 8. Kalkflater med god tetthet av nektarplanter og smørbukk finnes spredt i lia ved Århus og nordvestover i lia langs Flatsjø

Vassmoen

UTM 32 V 479044 6600296

Dato: 19.06.2025

Funn: 0

Notat: Spredte kalkflater og årer opp til om lag 350- 500 moh. Stedvis stor tetthet av smørbukk. Aktuelle funksjonsområder for apollosommerfugl i sørvendte kalk felter i lia her, bør følges opp videre.

Stigskas – Seljordsheii

UTM 32 V 482557 6587036

Dato: 19.07.2025

Funn: 0

Notat: Meget potensiell lokalitet for apollosommerfugl, med mye oregano og smørbukk. Overveiende sannsynlig med forekomst av apollosommerfugl her ettersom det er relativt store og gode leveområder, med kalktørreng og

kalkrasmark. Ingen observert her ved befarings. Flere mindre lokaliteter også mot Seljordsheii.

Laupenuten

GEO 59.590091938152909 8.468248341232538

Dato: 19.07.2025

Funn: 1 individ

Notat: God referanse for apolloaktivitet. Kun ett individ observert, men ingen betydelig varme og skiftende skydekke legge en brems på aktivitet.

Bøllås (Ambjørndalen)

UTM 32 V 477011 6606114

Dato: 15.05.2025

Funn: 0 (larvesøk)

Notat: Lokaliteten ligger i sørvendt lise i Ambjørndalen. Den strekker seg fra 400-520 moh., og består av flott rasmark med kalkrik tørreng. I tillegg er det fine nektarsøkeområder på slåttenga ved Nedre Bøllås. Området er om lag 150 meter langt og 80 meter bredt og ligger mellom skog med mye hassel og alm. Tidligste registreringer av apollosommerfugl herfra er fra 11. august 2017. Den 15. mai 2025 ble det søkt etter larver av apollosommerfugl i den bratte kalktørrenga nedenfor slåttemarka. Det var stor tetthet med smørbukk, og det ble funnet beitespor, sannsynligvis etter apollolarver. Det ble ikke påvist apollolarver. Det var stor tetthet av søstermarihand i slåtteenga, og spredt i tørrkalkenga i stupkanten.

Strond

UTM 32V 488862 6589440

Dato: 15.05.2025

Funn: 0

Notat: Det ble ikke observert apollosommerfugl i berget her under 30 minutters observasjon med teleskop. Varmt vær, men mye vind. Det ble observert apollosommerfugl ved Heggeneset omlag en time senere.

Heggeneset

UTM 32V 487306 6589161

Dato: 15.05.2025

Funn: 2

Notat: Lokaliteten er brukt som referanse for sesongaktivitet for apollosommerfugl. Det ble observert apollosommerfugl på tre ulike steder på lokaliteten 15. mai 2025,

tilsammen fem apollosommerfugl, som kan ha vært de samme individene. Det ble observert to individer simultant på to ulike steder i stupområdene over veitraseen.

Figur 9. Heggeneset er en av de mest studerte insektslokalitetene i Norge, og her finnes så mye mer enn en sterk apollobestand- her skogmaurløve 15. mai 2025.

Figur 10. Høyt der oppe henger de... kanskje historiens tidligste apolloklekking allerde 15. mai, her to kurtiserende individer i stupet ved Heggeneset.

Eiet

UTM 32V 486127 6589997

Dato: 15.05.2025

Funn: 0

Notat: Det ble ikke observert apollosommerfugl i berget her under 15 minutters observasjon. Varmt vær, men mye vind. Det ble observert apollosommerfugl ved Heggeneset omlag en halvtime tidligere.

Natadal_Sitjejuvet

UTM 32 V 478268 6601799

Dato: 09.08.2025

Funn: 0

Notat: Potensialsjekk for mulige leveområder for apollosommerfugl. Ingen funn av egnede områder. Noe kalkholdingehet ved avkjøringen til Natadal (spredt forekomst av smørbukk, men ingen kalktørrenger lokalisert). Inn mot Sitjajuvet ble det ikke funnet arealer med smørbukk eller forekomster av nektarplanter av nevneverdig forekomst.

Notodden kommune

Gammelstulkåsnatten

GEO 59.61521040648222 9.025364778935909

Dato: 28.07.2024

Funn: 5 simultant (estimat 10+)

Notat: Gammelstulkåsnatten er en flott sørvendt bratt åsside med spredte kalkflater med blant annet oregano, smørbukk, broddbergknapp, hvitbergknapp, rødflangre, blåknapp og flekkgrisøre. Det ble registrert mange apollosommerfugl på vingene her, og simultant ble det talt fem individer på en plass. Estimerer minst 10 individer i her ved registreringstidspunkt. Lokaliteten bør undersøkes nærmere og avgrenses ved videre befarng.

Figur 11. Nydelige «svartberg» eller kalkheller ved Gammelstulkåsnatten. Ved tette forekomster av smørbukk, kan en skimte en hunnapollo i egglegging midt i bildet.

Kviteflåg

GEO 59.609722103923559 9.060626607388258

Dato: 19.06.2025

Funn: 2 individer

Notat: Flott rasmark, med kalkflater og raseng. Observerte 2 apollosommerfugl i skrenten ved Kviteflåg simultant i mye vind. Observerte også et individ ved kalberget i veikanten ved Sauar- Veslekås. Området høyere opp her har sannsynligvis gode funksjonsområder for apollosommerfugl, men ble ikke undersøkt i denne omgang. Lokalteten bør undersøkes nærmere og avgrenses ved videre befarng.

Veslekås–Sauar

GEO 59.607652276754379 9.049216909334064

Dato: 19.06.2025

Funn: 1 individ

Notat: Observerte et individ ved kalberget i veikanten ved Sauar- Veslekås. Området høyere opp her har sannsynligvis gode funksjonsområder for apollosommerfugl, men ble ikke undersøkt i denne omgang.

Hjartdal kommune

Kleppefjellet (Kumdalen, Kleppefjellet NR)

GEO 59.624998541548848 8.927262229844928

Dato: 19.06.2025

Funn: 3 individer

Notat: Observerte apollosommerfugl på to ulike steder I hellinga her. På det meste ble det observert tre individer simultant. Mye flekkrisøre og rødflangre spredt i lia.

Nore og Uvdal kommune

Kubbekleiv

GEO 60.09571960195899 9.071804881095886

Dato: 26.07.2025

Funn: 1 individ

Notat: Aktivitetssjekk på kjent referanse her. Gråvær med solglimt og omlag 20 grader. Observerte apollosommerfugl her på to steder, men dette antas å være ett og samme individ på vingene under et solglimt.

Bø kommune

Årnotdalen – Bukkeliene

GEO 59.518654 9.034871

Dato: 30.09.2025

Funn: 0

Notat: Potensialsjekk for mulige leveområder for apollosommerfugl. Noe kalkholdinghet i dalbunnen blant annet ved Lona, der det vokser relativt tett med smørbukk i sørvendt skråning. Ved Bukkeliene er det kalholdighet, og funn av barlind. Ingen åpenbare lokaliteter ved førstebeifaring, og de mest sannsynlige ramarkene hadde ikke egnede leveområder. Dalens sørvendte side er aktuell som leveområde, og bør sjekkes ut videre.

Mnemosynesommerfugl

[Luster kommune](#)

Bruhaugstølen

GEO 61.540104998275638 7.693162774667144

Dato: 12.06.2025

Funn: 2 individer

Notat: Observerte to mnemosynesommerfugl på vingene. Flekkvis sammenhengende habitat med rasmark og skredlysninger nord mot Nysethaugen.

Heilebakken

GEO 61.499633314087987 7.765476889908314

Dato: 12.06.2025

Funn: 4 individer (6–8 estimert)

Notat: Observerte fire mnemosyne simultant i enga her. Trolig 6- 8 individer lokalt observert siste timen før solnedgang. Observerte egglegging tre ganger på en times beifaring her.

Figur 12. Gyteklar hunne, prøver å finne det beste startpunktet for livets gallopp neste år, her på den nyregistrerte lokaliteten Heilebakken i Bergdalen.

Nysethaugen

GEO 61.551772356033325 7.708726795390248

Dato: 12.06.2025

Funn: 4 individer (estimert 10+)

Notat: Observerte fire mnemosynesommerfugl på vingene i rasmarka på begge sider av bekken. Et estimat på minst 10 individer på vingene her er sannsynlig. Flekkvis sammenhengende habitat med rasmark og skredlysninger sør mot Bruhaugstøleinn.

Trågrovi

GEO 61.514806570485234 7.716622967272997

Dato: 12.06.2025

Funn: 9 simultant (estimert 15–20)

Notat: Observerte ni mnemosynesommerfugl på vingene simultant i rasenga. Et estimat på 15- 20 individer lokalt i enga ved observasjon over en halvtime er sannsynlig.

Figur 13. Nydelige rasenger ved Trågrovi

Mørkrisdalen

UTM 32 V 543384 6828459

Dato: 12.06.2025

Funn: 0

Notat: Mørkisdalen-Flere stopp på vei inn dalen, på potensielt egnet rastunger og skredeng der det kunne forventes å være funksjonsområder for mnemosynesommerfugl, blant annet ved parkering ved Hymavollen, og ved Bratten lenger ut ved brupasseringen. Lenger inn i dalen ved Tjørnalet er det også tilsynelatende egnetde leveområder for mnemosynesommerfugl. Ved stølen ved Knivabakkene, er det tilsynelatende hard beitetet av sau, og det kan være at intensivt beite har utkonkurrert mnemosynesommerfulens muligheter. Videre innover dalen ble det ikke undersøkt ettersom det ble registrert omfattende beite. Sannsynligvis er det muligheter videre innover i dalen som bør undersøkes nærmere senere, slik som ved Vetlestølen og Odmundskredene.

Figur 14. Stedvis tilsynelatende gode leveområder for mnemosynesommerfugl i Mørkrisdalen, men ingen påvisning av arten her så langt.

Sunndal kommune

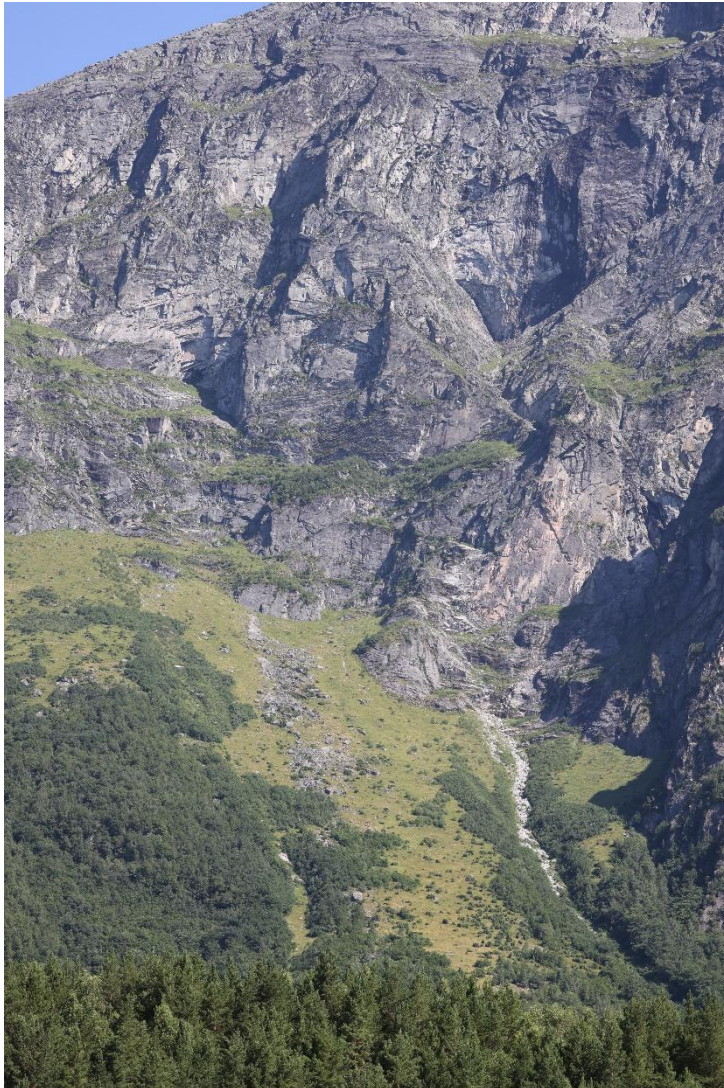
Ottem – Fjellnebba – Sunndalen

UTM 32 V 501392 6940227

Dato: 23.07.2025

Funn: 0

Notat: Omfangsrike og velutviklede rasenger flere steder i Sunndalen der det ikke er tidligere registreringer av arten, eller at funksjonsområdene ikke er avgrenset annet enn langs vei. Svært sannsynlig med betydelig større utbredelse på flere meget aktuelle lokaliteter. Det ble ikke observert mnemosynesommerfugl, til tross for meget gode feltforhold, med temperaturer opp i 28 grader ved befaringsgang. Sesongen er sannsynligvis over for lengst, selv på høyereliggende lokaliteter. Må undersøkes igjen i aktivitetsperiode, mange potensielle nye leveområder bør avgrenses.

Figur 15. Mange områder i Sunndal der det finnes gode funksjonsområder for mnemosynesommerfugl som ikke er avgrenset, eller registrert- slik som her ved Fjellnebba.

Molde kommune (Eikesdalen)

Slættet – Eikesdalen

UTM 32 V 467396 6920061

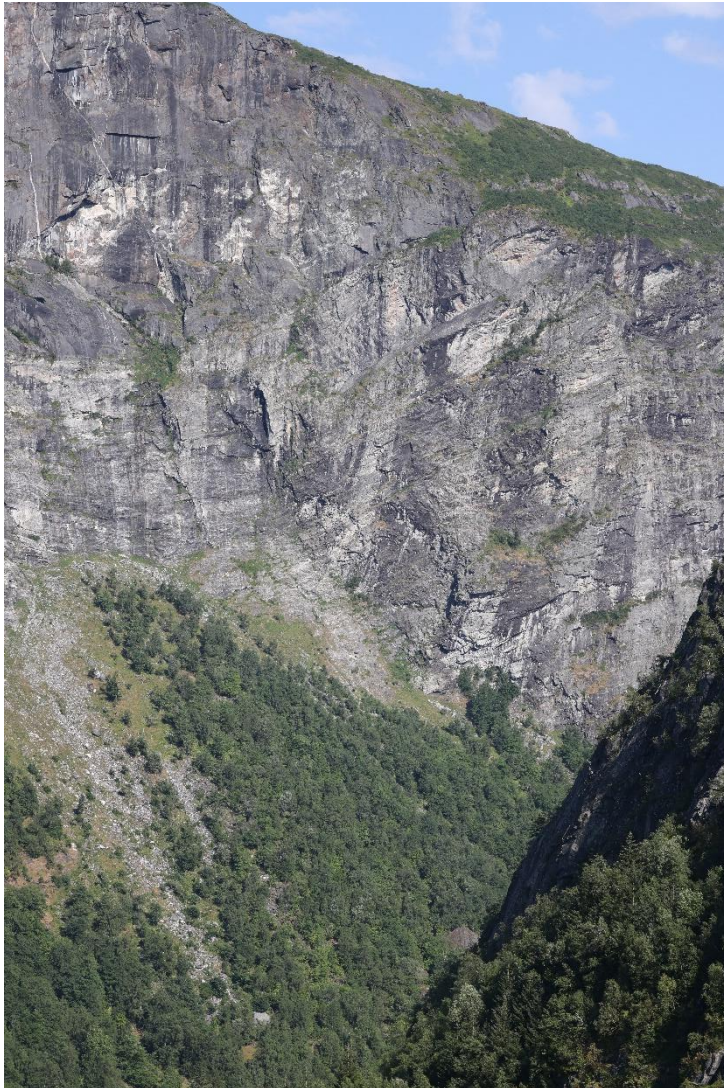
Dato: 23.07.2025

Funn: 0

Notat: Omfangsrike og velutviklede rasenger flere steder i Eikesdalen der det ikke er tidligere registreringer av arten. Svært sannsynlig med betydelig større utbredelse på flere brennaktuelle lokaliteter. Det ble ikke observert

mnemosynesommerfugl, til tross for meget gode feltforhold, med temperaturer opp i 31 grader. Sesongen er sannsynligvis over for lengst, selv på høyereliggende lokaliteter. Må undersøkes igjen i aktivitetsperiode, mange potensielle nye leveområder bør avgrenses.

Figur 16. Mange områder i Eikesdalen der det finnes tilsynelatende gode funksjonsområder for mnemosynesommerfugl, slik som her ved Slættet.

Tokke kommune

Vegardalen – Halvorsurd

UTM 32 V 423737 6581577

Dato: 12.09.2025

Funn: 0

Notat: Potensialsjekk for mulige leveområder for mnemosyneommerfugl i Vegardalen ved Halvorsurd. Flott rasmark med kalkholdighet, med raseng og godt potensial for mnemosynesommerfugl. Lokaliteten bør sjekkes opp mot aktivitet på lokaliteten i Smørkleppdalen, som ligger omlag 3 mil lenger nord. Lokaliteten er har godt potensial, og bør undersøkes igjen i aktivitetsperiode juni- juli.

Oppsummering registreringer 2025

I alt ble det funnet hele fire nye leveområder for mnemosynesommerfugl i undersøkelsene i 2025. Flere av områdene det IKKE ble registrert mnemosynesommerfugl er svært potente, og bør prioriteres undersøkt og avgrenses ved første anledning. Det var en spesiell sesong, med tidlig og intensiv flyveperiode, og selv høyereliggende lokaliteter var trolig raskt ferdig. Tabellen under viser en oversikt over de lokalitetene som ble undersøkt i 2025 (tabell 1)

Tabell 1. Oversikt over lokaliteter som ble undersøkt som potensielt leveområde for mnemosynesommerfugl i 2025

Art	Lokalitet	Status for registrering	Belegg
Mnemosynesommerfugl	Luster, Fortunsdalen- Bruhaugstølen	NYFUNNET lokalitet	
Mnemosynesommerfugl	Luster, Fortunsdalen- Nysethaugen	NYFUNNET lokalitet	
Mnemosynesommerfugl	Luster, Fortunsdalen- Trågrovi	NYFUNNET lokalitet	
Mnemosynesommerfugl	Luster, Bergsdalen- Heilebakken	NYFUNNET lokalitet	
Mnemosynesommerfugl	Luster, Mørkrisdalen	Ikke påvist, men potensiell	
Mnemosynesommerfugl	Molde, Slåttet-Eikesdalen	Ikke påvist, men potensiell	
Mnemosynesommerfugl	Sunndal, Ottem-Fjellnebb-Sunndalen	Ikke påvist, men potensiell	
Mnemosynesommerfugl	Tokke, Vegardalen_Halvorsurd	Ikke påvist, men potensiell	

Det ble gjennomført undersøkelse av apollosommerfugl på 20 lokaliteter i 2025 (tabell 2). Av disse var 10 av lokalitetene kjente tidligere lokaliteter som ble brukt som aktivitetsreferanser. Det ble registrert aktivitet på seks av disse referansene. Av de ti resterende lokalitetene som ble undersøkt, ble det funnet tre nye lokaliteter i Notodden kommune. Gledelig var det også å se at det fortsatt var aktivitet på eneste gjenværende lokalitet i Jotunheimen, der det var høy aktivitet, på kort tid i de tørrsvidde fjellengene under Gjendetunga. Sesongen var vanskelig for registreringsarbeid, ettersom det var en svært tidlig klekkesetid og rask og tørr sesong. På bakgrunn av undersøkelsene er det vanskelig å konkludere, men et inntrykk var at det generelt var relativt få dyr i aktivitet på referanselokalitetene som noen har erfaringsbakgrunn fra de siste 10 åra. Sesongen 2025 gav tidenes tidligste registrering av apollosommerfugl på vingene i Norge, - 15. mai, dessverre ikke en gledelig trend. Gledelig var det derimot at flere av de undersøkte lokalitetene, der det ikke ble påvist apollosommerfugl, allikevel stedvis hadde meget potente leveområder for arten- og bør undersøkes igjen for påvisning. Lokalitetene som ble funnet på Notodden er et tydelig vitne på hvor viktig det er å være på riktig sted til riktig tid. Eksempelvis er disse lokalitetene fulgt de siste seks årene, tildels hyppig, - uten påvisning.

Tabell 2 Oversikt over lokaliteter som ble undersøkt som potensielt leveområde for apollosommerfugl i 2025

Art	Lokalitet	Status for registrering	Belegg
Apollosommerfugl	Lom, Bukkelægeret	Ikke gjenfunnet, referanse	
Apollosommerfugl	Lom, Gjendetunga	Gjenfunn, referanse	
Apollosommerfugl	Nord Fron, Oskampen	Ikke påvist, men potensiell	
Apollosommerfugl	Nord Fron, Solbrålia NR	Gjenfunn, referanse	
Apollosommerfugl	Skjåk, Finndalen	Ikke påvist, ikke potensiell	
Apollosommerfugl	Notodden, Gammelstulkåsnatten	NYFUNN	
Apollosommerfugl	Notodden, Kviteflåg	NYFUNN	
Apollosommerfugl	Notodden, Veslekås-Sauar	NYFUNN	
Apollosommerfugl	Hjartdal, Kleppefjellet	Gjenfunn, utenfor tidligere avgrensing	
Apollosommerfugl	Seljord, Haugen	Ikke påvist, men potensiell	
Apollosommerfugl	Seljord, Vassmoen	Ikke påvist, men potensiell	
Apollosommerfugl	Seljord, Stigskas – Seljordsheii	Ikke påvist, men potensiell	
Apollosommerfugl	Seljord, Laupenuten	Gjenfunn, referanse	
Apollosommerfugl	Seljord, Bøllås	Ikke gjenfunnet, referanse	
Apollosommerfugl	Seljord, Strond	Ikke gjenfunnet, referanse	
Apollosommerfugl	Seljord, Heggeneset	Gjenfunn, referanse	
Apollosommerfugl	Seljord, Eiet	Ikke gjenfunnet, referanse	
Apollosommerfugl	Seljord, Natadal	Ikke påvist, noe potensiell	
Apollosommerfugl	Nore & Uvdal, Kubbekleiv	Gjenfunn, referanse	
Apollosommerfugl	Bø, Årmodalen – Bukkeliene	Ikke påvist, noe potensiell	

Litteratur- tidligere utredningsarbeid

Gregersen, H. 2020. Kartlegging av leveområder for apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge i 2020. SABIMA kartleggingsnotat 27-2020. 38 s.

Gregersen, H. 2019. Kartlegging av leveområder for apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge. SABIMA kartleggingsnotat 5-2019. 52 s.

Gregersen, H. 2018. Kartlegging av leveområder for apollo- og mnemosynesommerfugl i Sør-Norge. SABIMA kartleggingsnotat 11-2018. 43 s.

Gregersen, H. 2017. Kartlegging av leveområder for apollo- og mnemosynesommerfugl i Øst-Norge. SABIMA kartleggingsnotat 12-2017. 40 s.

Gregersen, H. 2016. Kartlegging av potensielle leveområder og undersøkelse av lokaliteter med tidligere funn av apollosommerfugl i Numedal og Jotunheimen. SABIMA kartleggingsnotat 5-2016. 26 s.